

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев1 16/2016
18.01.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Љубице Милутиновић, председника већа, Јасминке Станојевић и Слађане Накић-Момировић, чланова већа, у парници тужиле-противтужене АА из ..., чији је пуномоћник Андраш Молнар, адвокат у ..., против туженог-противтужиоца ББ из ..., чији је пуномоћник Зорка Малуцков Ђоновић, адвокат у ..., по тужби ради иселења, а по противтужби ради утврђења, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3714/12 од 27.11.2012. године, у седници одржаној 18.01.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог-противтужиоца ББ из ..., изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3714/12 од 27.11.2012. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П8909/11 од 24.05.2012. године, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да се са свим члановима своје породице исели из стана у ..., ул. ... број ..., на ... спрату, број ..., на коме тужила има укњижено право доживотног плодоуживања и да тај стан слободан од лица и ствари преда на коришћење тужили у року од 15 дана. Одбијен је примарни противтужбени захтев којим је тражено да се утврди да је члан 2. уговора о откупу стана из друштвене својине бр. ... од 11.02.1993. године у делу који гласи „која задржава право доживотног плодоуживања“ ништав и без правног дејства и да се наложи Служби за катастар непокретности у ... да у року од 15 дана од правноснажности пресуде, на некретности – једнособном стану број ..., пов. 29,92 м² на ... спрату зграде ... у ул. ... у ..., на парцели бр. ..., уписан у лн бр .../... КО ..., изврши брисање права доживотног плодоуживања АА, рођене АА1. Усвојен је евентуални тужбени захтев и утврђено је да је престало некористишћењем право доживотног плодоуживања уписано у корист АА на стану описаном у овом ставу изреке и наложено је Служби за катастар непокретности ... да у року од 15 дана на тој непокретности изврши брисање права доживотног плодоуживања Тужила је обавезана да туженом на име трошкова поступка исплати износ од 90.000,00 динара, док је тужени ослобођен обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 3714/12 од 27.11.2012. године, жалба тужиле је усвојена и првостепена пресуда у делу којим је одлучено о тужбеном захтеву, о евентуалном противтужбеном захтеву и трошковима поступка, преиначена тако што је усвојен тужбени захтев и тужени обавезан да се са свим члановима своје породице исели из стана у ..., ... број ..., на ... спрату, стан број ..., на коме тужилца има укњижено право доживотног плодуюживања и да тај стан слободан од лица и ствари преда на коришћење тужилци, у року од 15 дана под претњом извршења, одбијен је евентуални противтужбени захтев којим је тражено да се утврди да је престало некоришћењем право доживотног плодуюживања уписано у корист АА на напред описаном стану, саграђеном на парцели бр. ..., уписан у лн бр. .../... КО ... и да се наложи Служби за катастар непокретности ..., да на описаној некретности изврши брисање права доживотног плодуюживања АА, а тужени је обавезан да тужилци на име накнаде трошкова првостепеног поступка исплати износ од 111.300,00 динара са законском затезном каматом почев од 24.05.2012. године па до исплате, као и да јој накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 9.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужени-противтужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, предлажући да се о ревизији одлучи на основу одредбе члана 395. ЗПП, као изузетно дозвољеној, а због потребе уједначавања судске праксе и једнаког тумачења и примене права.

Тужилца је доставила одговор на ревизију.

Апелациони суд у Новом Саду је решењем РЗ- 31/13 од 13.03.2013. године предложио Врховном касационом суду одлучивање о ревизији туженог-противтужиоца као изузетно дозвољеној, у смислу члана 395. ЗПП.

Тужени-противтужилац је против исте другостепене пресуде, пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3714/12 од 27.11.2012. године, изјавио уставну жалбу Уставном суду.

Одлуком Уставног суда Уж 122/2013 од 28.03.2013. године, уставна жалба ББ изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3714/12 од 27.11.2012. године, је одбијена као неоснована, а његов предлог за одлагање извршења пресуде је одбачен.

Одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца као изузетно дозвољеној, Врховни касациони суд је пресудом Рев 413/2013 од 30.05.2013. године усвојио ревизију туженог-противтужиоца, одбио као неосновану жалбу тужилца АА из ... и потврдио првостепену пресуду у делу у коме је у целости одбијен тужбени захтев за иселење туженог-противтужиоца и у делу у коме је у целости усвојен противтужбени захтев за утврђење да је престало некоришћењем право доживотног плодуюживања у корист тужилца АА на предметном стану, као и у делу одлуке о трошковима парничног поступка. Ревизија туженог-противтужиоца изјављена против првостепене пресуде у делу којим је одбијен примарни противтужбени захтев је одбачена као недозвољена.

Одлуком Уставног суда Уж 7895/2013 од 14.10.2016. године, усвојена је уставна жалба АА (овде тужиле) и утврђено је да је пресудом Врховног касационог суда Рев 413/13 од 30.05.2013. године повређено право подносиоце уставне жалбе на правично суђење, из члана 32. став 1. Устава Републике Србије, те је ова пресуда поништена, осим у делу у коме је одбачена као недозвољена ревизија туженог и одређено је да Врховни касациони суд донесе нову одлуку о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3714/12 од 27.11.2012. године.

Имајући у виду садржину одредби члана 395. ЗПП („Службени гласник РС“ број 125/04, 111/09), који се примењује на основу члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14), наводе ревизије туженог-противтужиоца, као и предлог Апелационог суда у Новом Саду, Врховни касациони суд је одлучивао о овој ревизији као о изузетно дозвољеној.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 399. Закона о парничном поступку који се у конкретном случају има применити, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог-противтужиоца неоснована.

У поступку доношења побијане пресуде нема битне повреде из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени је рођен ... године у ванбрачној заједници тужиле и ВВ који је погинуо у саобраћајној незгоди када је тужени имао 6 месеци. Године 1974. тужила се удала за ГГ, који је био носилац станарског права на стану у ... у ул. ... број ..., у ком стану је живела заједно са туженим. ГГ је умро 1985. године, а станарско право је пренето на тужилу. Године 1991. тужила је засновала ванбрачну заједницу са ДД и отишла у ... да живи у његовој породичној кући. Током 1992. године парничне странке су се договориле да предметни стан у друштвеној својини откупи тужени, а да тужила задржи право доживотног плодоуживања. Дана 11.02.1993. године закључен је уговор о откупу предметног стана између Општине ..., као продавца и ББ, овде туженог, као купца. Чланом 2 уговора конституисано је право доживотног плодоуживања у корист АА. Наведени уговор је оверен истог дана пред Општинским судом у Новом Саду. Тужени се укњижио као власник предметног стана 1995. године, а тужилино право доживотног плодоуживања уписано је 23.09.2008. године. Тужила се вратила да живи у ..., а откупну цену стана платио је тужени. Након смрти ДД 09.10.2008. године тужила је остала да живи у његовој породичној кући на којој има конституисано право доживотног плодоуживања. Тужила од 1991. до 2008. године није живела у предметном стану, стану на који се односи тужбени и противтужбени захтев. Дана 27.05.2008. године тужила је имала операцију срца, након чега је дошла у предметни стан ради опоравка. Због несугласица са снајом, тужила је отишла код ћерке код које је боравила 3-4 месеца, а након тога се вратила у

Првостепени суд је имајући у виду утврђено чињенично стање, примењујући параграф 938. СГС из 1844. године, на основу члана 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 06.04.1941. године и за време

непријатељске окупације, којим је било прописано да право службености престаје када се то право не ужива у периоду од три године, што се примењује и на право плодоуживања, а што је прописано и одредбом члана 58. став 1. Закона о основама својинскоправних односа за стварне службености, одбио тужбени захтев тужиле за иселење туженог из предметног стана, а усвојио евентуални противтужбени захтев туженог, утврђујући да је право плодоуживања тужиле на предметном стану престало невршењем тог права у периоду дужем од три године. Примарни противтужбени захтев туженог за утврђење ништавости уговора којим је утврђено ово право тужиле је одбијен као неоснован.

Одлучујући о жалби тужиле, другостепени суд је побијаном пресудом преиначио првостепену пресуду тако што је усвојио тужбени захтев тужиле и туженог обавезао да се исели са свим лицима и стварима из предметног стана и преда га тужили на коришћење, одбијајући евентуални противтужбени захтев да се утврди да је тужили некоришћењем престало право доживотног плодоуживања на спорном стану. Према ставу другостепеног суда, о основаности захтева за престанак права доживотног плодоуживања одлучује се сходном применом одредаба Закона о основама својинскоправних односа које регулишу престанак стварне службености, односно одредби члана 54. став 1. и члана 58. став 3. истог закона, којим је предвиђено да право стварне службености престаје невршењем кроз временски период од 20 година. Тужила се из предметног стана иселила 1991. године, а тужбу којом је тражила предају стана у посед, поднела је 2008. године, те према ставу другостепеног суда, тужилино право плодоуживања није престало јер није било континуираног некоришћења у периоду од 20 година. Како тужила као плодоуживалац има право да држи и користи предметну непокретност, усвојен је њен тужбени захтев за иселење туженог.

Разлози ревизије којима се указује на погрешну примену материјалног права нису основани.

Врховни касациони суд налази да је правилан став другостепеног суда да се спорно питање везано за престанак права плодоуживања тужиле на предметном стану има решити аналогном применом одредаба Закона о основама својинскоправних односа којима су прописани услови за стицање и престанак стварних службености.

Наиме, Законом о неважности правних прописа донетих пре 06. априла 1941. године и за време непријатељске окупације („Службени лист ФНРЈ“ број 86/46, 105/46 и 96/47) прописано је: да су правни прописи (закони, уредбе, наредбе, правилници и др.) који су били на снази на дан 06. априла 1941. године, изгубили правну снагу (члан 2.); да се правна правила садржана у законима и другим правним прописима поменутих у члану 2. овог закона, која у смислу члана 3. овог закона нису проглашена обавезним, могу по овом закону примењивати на односе који нису уређени важећим прописима, и то само уколико нису у супротности са Уставом ФНРЈ, Уставима Народних Република, законима и осталим важећим прописима донетих од надлежних органа нове државе, као и са начелима уставног поретка Федеративне Народне Републике Југославије и њених република, као и да државни органи не могу своја решења и друге акте заснивати непосредно на овим правним правилима (члана 4.). Језичким тумачењем

наведених одредби може се закључити да постоји могућност, али не и обавеза да се правна правила из закона и других прописа који су били на снази до 06. априла 1941. године, уз испуњеност осталих услова, примењују у оним случајевима где у важећем законодавству постоји правна празнина.

Законом о основама својинскоправних односа („Службени лист СФРЈ“ број 6/80 И 36/90) и („Службени лист СРЈ“ број 29/96) прописано је: да се на ствари на којој постоји право својине може засновати право службености, право стварног терета и право залоге, под условима одређеним законом (члан 6. став 1.); да се на основу правног посла стварна службеност стиче уписом у јавну књигу или на други одговарајући начин одређен законом (члан 52.); да се стварна службеност стиче одржајем када је власник повласног добра фактички остваривао службеност за време од 20 година, а власник послужног добра се није томе противио (члана 54. став 1.); да стварна службеност престаје ако се власник послужног добра противи њеном вршењу, а власник повласног добра три узастопне године није вршио своје право, као и да стварна службеност престаје ако се не врши за време потребно за њено стицање одржајем, када исто лице постане власник послужног и повласног добра или пропашћу повласног, односно послужног добра (члан 58. став 1. и 3.); да се право плодуживања, право употребе, право становања, као и право стварног терета уређују законом (члан 60.).

Како до сада посебним законом није уређен правни институт плодуживања као посебне врсте личне службености, у конкретном случају постоји очигледна правна празнина, коју отклања суд најчешће примењујући аналогију (тумачење по сличности) и широм интерпретацијом, а ако не постоји могућност да се правна празнина премости овим средствима – суд може да донесе одлуку непосредно примењујући правна начела, при чему се мора водити рачуна о суштини правне ситуације коју треба уредити и тражити решење које је највише у складу са друштвеним интересима (став Уставног суда изражен у одлуци Уж 122/2013 од 28.03.2013. године).

У контексту напред изнетог, имајући у виду утврђене чињенице да се тужила из предметног стана иселила 1991. године, те да је подношењем тужбе у 2008. години изразила вољу за коришћењем истог, тужилино право у смислу одредбе члана 58. став 3. Закона о основама својинскоправних односа није престало, јер није било континуираног некоришћења у периоду од 20 година. При том треба имати у виду и да се, сагласно одредбама члана 60. став 1. и члана 77. Закона о државном премеру и катастру („Службени гласник РС“ број 72/09 и 18/10), својина и друга стварна права на непокретностима, међу којима је и право службености, стичу уписом у катастар непокретности, што је било прописано и одредбама члана 5. став 1. и члана 58. став 1. раније важећег Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретностима („Службени гласник РС“ бр. 83/92, 53/93, 67/93, 48/94, 12/96, 15/96, 34/01, 25/02 и 101/05). Како из чињничног стања произилази да је право плодуживања у корист тужиле установљено уговором о откупу стана који је закључен 1993. године, а да је упис овог права у катастар непокретности извршен у 2008. години, када је то стварно право конституисано и тим стечено, то се и рок за престанак тог права мора рачунати од дана његовог стицања. Сагласно томе, и када би се на овај случај применио рок од три године за престанак права плодуживања применом правног

правила имовинског права садржаног у параграфу 938. Српског грађанског законика из 1844. године, не би се могло закључити да је право плодуюживања тужиле на спорном стану престало, како се то неосновано истиче ревизијом, јер је парнични поступак за иселење туженог, покренут 13.11.2008. године.

Оцењујући наводе ревизије којима се указује да је у одлукама Врховног суда Србије Рев 4428/02 од 28.11.2002. године и Рев 4603/97 од 08.10.1997. године изражен став да се на личне службености примењују правна правила имовинског права, Врховни касациони суд констатује да специфичне околности овога случаја по којима се он разликује од случајева у наведеним пресудама, указују на потребу да се у конкретном случају примене одредбе важећег Закона о основама својинскоправних односа којима су уређене стварне службености. Наиме, у конкретном случају право плодуюживања је конституисано у корист ранијег носиоца станарског права на стану који је садашњи власник, овде тужени, откупио тако што се тужилца одрекла могућности привилегованог откупа стана, који као начин стицања права својине у нашем правном систему, постоји тек од 1990. године.

Суд је ценио и наводе ревизије туженог-противтужеоца да тужилца има конституисано право доживотног плодуюживања на другој непокретности где она фактички и живи, па налази да исти нису од утицаја на одлуку у овој парници, собзиром да је противтужбеним захтевом тражено да се утврди да је тужилци престало право плодуюживања на предметном стану некоришћењем, а не из других разлога. Суд није везан правном основом, али одлучује у границама постављеног тужбеног захтева заснованог на чињеницама које су наведене у тужби.

Из наведених разлога применом члана 405. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Љубица Милутиновић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић